

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER ODDELEK NOVA GORICA

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- **Tip lokacije:** javni, zavod za prestajanje kazni zapor (v nadaljevanju: Oddelek).
- **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** obsojenci in priporniki.
- **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** 28 zaprtih oseb. Od prejšnjega obiska je prišlo le do spremembe glede števila mest za posamezne oddelke, in sicer je sedaj na voljo 12 mest za pripor, 12 mest za obsojence in štiri mesta za potrebe izvrševanja nadomestnega zapor. Ob našem obisku na dan 14. 3. 2018 je bilo v Oddelku nameščenih 28 zaprtih oseb in sicer:
 - 14 pripornikov (od tega je bil en začasno nameščen v UKC Maribor, Oddelek za psihiatrijo, Enota za forenzično psihiatrijo) in
 - 14 obsojencev (od tega ena oseba prestaja kazen zapor po 12. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij - ZIKS-1).

Potek obiska in priprava poročila:

- Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen** dne 14. 3. 2018¹.
- **Skupina za obisk:** predstavnik Varuha človekovih pravic RS (svetovalec Varuha) in predstavnik pogodbene nevladne organizacije (Mirovni inštitut).
- **Vsebina obiska:** sprejel nas je vodja referata za varnost. Ob obisku smo opravili pregled bivalnih prostorov Oddelka, vključno s skupnimi prostori in delavnico ter se ob tem pogovorili z vsemi zaprtimi osebami, ki so to želele. Sledil je končni razgovor z vodjo referata za varnost.

¹Prejšnji obisk oddelka je bil opravljen 12. 5. 2016.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: Generalni urad URSIKS), Oddelku pa v vednost 22. 3. 2018, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30. dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 25. 4. 2018, torej 34. dan po odpremi.

► **DPM je posebej pohvalil**

- da je zakonodaja dejansko v pisarni dežurnega policista,
- da so bili prostori, namenjeni zaprtim osebam, ob obisku čisti, urejeni in redno vzdrževani,
- da so bile stene, sprehajališča za pripornike, pred kratkim prepleskane,
- da so bile težave z mravljami v pripornih sobah očitno odpravljene, saj ob tokratnem obisku tovrstnih pritožb s strani pripornikov nismo slišali,
- da so bili prostori za obiske v času našega obiska čisti in prezračeni,
- da je bilo v vseh bivalnih prostorih zaprtega in polodprtega režima prestajanja kazni zapora zamenjano staro kovinsko pohištvo z novim lesenim,
- da je bilo realizirano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se stare penaste žimnice zamenjajo z novimi, saj zaprte osebe ob tokratnem obisku niso izpostavljale, da bi bile kakršne koli težave z iztrošenimi žimnicami,
- da so bili od prejšnjega obiska sanirani stropi bivalnih prostorov zaprtih oseb in, da so se hkrati izvajala redna vzdrževalna dela,
- da je bilo realizirano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se pri tušu namesti zavesa, saj je bila ob tokratnem obisku zavesa pri tušu dejansko nameščena,
- da glede dela splošnega zdravnika in tudi glede dela medicinske sestre s strani zaprtih oseb nismo slišali pripomb,
- da glede zagotavlja zobozdravstvene oskrbe in pregledov v zunanjih zdravstvenih institucijah, pripomb s strani zaprtih oseb nismo slišali,
- da glede prehrane od zaprtih oseb tudi ob tokratnem obisku nismo slišali nobenih pripomb,
- da ob tokratnem obisku s strani zaprtih oseb nismo slišali pripomb glede nakupov v trgovini in
- da je bilo upoštevano priporočilo DPM, da se preuči možnost, da za knjižnico skrbi obsojenec, saj je bilo ob tokratnem obisku ugotovljeno, da delo v knjižnici opravlja obsojenec, ki ureja sezname, donirane knjige in omogoča izposajo knjig zaprtim osebam.

► predlog DPM

DPM: ponovno smo predlagali, da se proučijo možnosti popolnitve zasedbe nezasedenih (sistemiziranih), delovnih mest pravosodnih policistov.²

DPM: predlagali smo, da se poškodovan linolej na stopnicah bivalnega prostora številka 4 ustrezno sanira. Hkrati smo predlagali, da vodstvo Oddelka preveri ustreznost talnih površin (stopnic v sanitarni del) tudi v ostalih bivalnih prostorih pripornega oddelka.³

DPM: predlagali smo, da v Oddelku poskrbijo, da se streha notranjega dvorišča oziroma sprehajališča ustrezno sanira, da v primeru slabega vremena (npr. dežja) ne bo več prihajalo do zamakanja.⁴

DPM: predlagali smo, da se poskrbi za ustrezno sanacijo plesni na stropu in steni tuširnice pripornega oddelka. Hkrati smo tudi predlagali, da se za preprečevanje ponovnega nastajanja plesni, proučijo možnosti ureditve boljšega prezračevanja.

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bodo težave z dotokom tople vode in nedelovanjem enega tuša v tuširnici

► odziv pristojnih

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je tudi želja Generalnega urada, da se čim prej popolni vsa nezasedena delovna mesta pravosodnih policistov. Kljub dodatnim zaposlitvam, žal to ni vedno mogoče, saj je potrebno poskrbeti za primerno sorazmerno razporeditev pravosodnih policistov, glede na potrebe v vseh zavodih.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da so poškodovani linolej odstranili in bodo stopnice obložili s keramičnimi ploščicami tako, da bo enak kot ostali talni del bivalnega prostora.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek sporočil, da bodo v najkrajšem možnem času zamenjali dotrajano polikarbonatno kritino.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da je bilo opravljeno pleskanje prostora in naneseo sredstvo proti razmnoževanju plesni v vlažnih prostorih. Preveri bodo tudi tehnične možnosti boljšega prezračevanja.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da je za namen popravila nedelovanja enega tuša v

² Vodja referata za varnost je pojasnil, da so v letu 2016 upokojitev pravosodnega policista leta uspeli nadomestiti z zaposlitvijo mlajšega pravosodnega policista. Kljub vsemu pa sta po pojasnilu sogovornika, še vedno ostali nezasedeni dve sistemizirani delovni mesti pravosodnega policista.

³ Razmere v pripornem oddelku še naprej ostajajo slabe, saj v večini bivalnih, z izjemo nekaj rednih vzdrževalnih del (pleskanje in delno zamenjave nekaj oken) prostorov ni prišlo do sprememb. V nekaterih bivalnih prostorih smo opazili, da so poškodovana tla (linolej) oziroma stopnice, ki vodijo v sanitarni del (v WC) bivalnega prostora številka 4, kar lahko predstavlja tudi nevarnost, da zaradi tega pripornik pade in se poškoduje.

⁴ Ob pregledu notranjega dvorišča oziroma sprehajališča je bilo ugotovljeno, da je ta čist in opremljen z vsaj nekaj fitnes orodji (benč, uteži in t. i. sobno kolo) ter tudi mizo za namizni tenis). Prav tako je bilo vidno, da so bile stene pred kratkim prepleskane, kar velja pohvaliti. Kot pomanjkljivost je bilo ugotovljeno, da je poškodovana streha sprehajališč in tako v primeru slabega vremena zaprtim osebam ne zagotavlja, da bi se gibali po celotnem na sprehajališču, saj prihaja do zamakanja.

pripornega oddelka odpravljene v najkrajšem času.⁵

DPM: predlagali smo, da se v t. i. bolniški sobi oziroma sobi za gibalno ovirane proučijo možnosti dodatne izolacije stene, da v prostor ne bo več prihajal hladen zrak.⁶

DPM: prosili smo za sporočilo, ali bo prišlo do prenove prostora za odstranitev – izločitev oziroma, ali so bila (v skladu z odgovorom) v proračunu za 2018 načrtovana sredstva za prenovo in, če ne, kdaj predvidoma bo prišlo do prenove prostora za odstranitev – izločitev.⁷

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bo dejansko v čim krajšem času prišlo do zaključka postopka oziroma izbire ponudnika za sanacijo kotlov in sanitarij.

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bo dejansko v čim krajšem času prišlo do zamenjave stare iztrošene tuš kadi v odprtem režimu prestajanja kazni zapora.

tuširnici pripora in zagotavljanja tople vode, bil podan predlog za izvedbo javnega naročila. Zadeva je v fazi pridobivanja ponudb.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da bodo v sobi izvedli poseg takoj, ko se bodo sprostile kapacitete zasedenih sob v priporu, da bodo lahko pripornike, ki so trenutno tam nameščeni, premestili drugam.

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da je pri načrtovanju investicij v zgradbe Oddelka Nova Gorica težava v tem, da zgradbe niso v njihovi lasti (so podnajemniki) in se lahko izvaja samo tekoče vzdrževanje ter nakup premične opreme. Zaradi navedenega obnova tega prostora ni bila uvrščena v plan investicijskega vzdrževanja.

Hkrati pa je URSIKS izrazila pomisleke tudi zaradi dejstva, da je ta prostor praktično neuporabljen (zadnja odstranitev je bila v letu 2011), saj osebje Oddelka uspešno rešuje konfliktno situacijo na druge manj represivne načine.

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da je izvajalec javnega naročila že izbran in tečejo aktivnosti glede izvedbe naročila.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da so pristopili k celoviti ureditvi sanitarnega prostora, kjer se nahaja tuš, z zamenjavo celotne keramike in tuš kadi. Dela bodo izvedena do meseca maja.

⁵ Nadalje je bilo v pogovorih z nekaterimi priporniki tudi ugotovljeno, da dva tuša ne delujeta dobro (težave so s pritiskom tople vode), dočim pa en sploh ne dela. Na naše opozorilo, da je v tuširnici slab pritisk tople vode in da en tuš naj nebi delal, je vodja oddelka za varnost pojasnil, da naj bi v zvezi s temi težavami že potekala sanacija.

⁶ Pri pregledu bivalnega prostora namenjenega za potrebe t. i. bolniške sobe oziroma za gibalno ovirane je bilo ugotovljeno, da je ta sicer zgledno urejen. Se je pa v tem bivalnem prostoru nameščen pripornik pritožil, da je stena poleg postelje zelo hladna oziroma v prostor zelo močno prihaja hladen zrak, zaradi česar je že čutil posledice na zdravju (pojva prehlada). Da je ublažil dostop hladnega zraka oziroma občutek mrzlosti stene je v tem delu namestil več plasti kartona.

⁷ Glede prostora za odstranitev – izločitev je bilo ugotovljeno, da sprememb ni oziroma še vedno ni bil prenovljen. Glede našega predloga po prenovi prostora za odstranitev – izločitev je bilo odgovoru številka 070-1/2016/18 z dne 8. 7. 2016 sicer sporočeno, da bo predlog obravnavan v okviru načrtovanja proračuna za leto 2018, upoštevajoč finančne možnosti in tehnično izvedljivost.

DPM: ponovno smo predlagali, da se preučijo možnosti in kolikor ni zadržkov oziroma tehničnih ovir, da se obsojencem, ki so nameščeni na odprtem režimu, omogoči dohodne klice.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da bodo preučili možnosti izvajanja dohodnih klicev, vendar se jim zaradi varnostnih razlogov to ne zdi ustrezno, ker so zaprte osebe iz odprtega oddelka nenehno v stiku z osebami iz polodprtega in zaprtega oddelka (v času dela, obrokov in sprehodov) in na tak način lahko prihaja do zlorabe posredovanja informacij in pritiskov s strani zunanjih oseb preko obsojencev, ki so nameščeni na odprtem oddelku.

DPM: predlagali smo, da v Oddelku vložijo več navora tudi v iskanje možnosti za izboljšanje stanja glede omogočanja dela pripornikom.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da je razlog, zaradi katerega pripornikom in nekaterim obsojencem ne morejo zagotavljati dela, predvsem pomanjkanje dela. Hkrati pa so visoka tveganja pri osebah z rizično varnostno oceno in pri osebah, ki prejemajo visoko nadomestno terapijo ter pri osebah s pomanjkanjem delovnih izkušenj ter navad. Večina pa jih za delo v priporu ni motivirana in ne želi delati.

DPM: prosili smo za sporočilo, ali so dejansko že potekale kakšne aktivnosti glede možnosti povezave notranjega in zunanjega sprehajališča in če, kakšne so ugotovitve o tej možnosti.⁸

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da bi bil tako s tehničnega kot tudi finančnega vidika to velik poseg, ki pa na sploh ni izvedljiv s strani URSIKS, ker niso lastniki objekta in lahko izvajajo v tem Oddelku le tekoča vzdrževalna dela.

DPM: prosili smo za sporočilo Oddelka ali je že prejel odgovor operaterja – Telekom in kakšne so bile ugotovitve v tej zvezi.⁹

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da so odgovor prejeli, v katerem je Telekom sporočil, da so našli napako, pri kateri so tudi klici na 113 in 080 zahtevali dobroimetje. Napaka je bila odpravljena in zavod s tem v zvezi ni več zaznal pritožb obsojencev.

⁸ Glede predloga DPM, da se preučijo možnosti povezave notranjega in zunanjega dvorišča, je bilo ugotovljeno, da ni sprememb. V odgovoru številka 070-1/2016/18 z dne 8. 7. 2018 je bilo sicer sporočeno, da bo predlog proučen in v okviru priprav proračuna za leto 2018, upoštevajoč finančne zmožnosti in izvedljivosti. Hkrati je bilo v odgovoru pojasnjeno, da URSIKS ni lastnik objektov kjer se nahaja Oddelek in so posledično skoraj onemogočeni vsakršni bolj resni investicijski posegi. V zvezi s slednjim je vodja referata za varnost pojasnil, da naj bi pred časom dejansko potekali dogovori glede možnosti ureditve povezave med notranjim in zunanjim sprehajališčem, vendar vsebine dogovora ne pozna.

⁹ Glede možnosti uporabe telefona smo od pripornikov slišali nekaj pripomb, in sicer, da klici na brezplačne številke niso možni, če oseba nima sredstev na telefonski kartici. O tem smo seznanili vodjo referata za varnost. Imenovani je pojasnil, da naj bi bil s to težavo pred časom že seznanjen in je o tem takoj obvestil operaterja – Telekom, vendar odgovora še ni prejel.

DPM: predlagali smo, da se pripombe zaprtih oseb glede prekratke prisotnosti psihiatra v Oddelku preverijo oziroma sprejme potrebne ukrepe, da bodo vse zaprte osebe v času namestitve v Oddelku ustrezno psihiatrično oskrbljene.

DPM: predlagali smo, da se proučijo možnosti da bi se hišna in dnevna reda prevedla še v kakšen drug jezik (npr, tudi srbo-hrvaški).

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da nima vpliva na to koliko časa traja posamezna psihiatrična obravnava. Po nasvetu generalnega urada bo pristojnemu zdravstvenemu zavodu poslal pisno vprašanje v zvezi s to problematiko.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bomo predlog proučili.